Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
недеља
17 марта
1940

Година VI
Бр. 66 (1.451)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази сваког дневно осим понедељника
Примерак 1 Д
Месечна претплата 24 д. за земљу 50 за иностранство
Односи по тарифи

Редакција и администрација Краља Александра 7. — Телефон: 21-05 — 21-06. Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460 — Поштански фах број 178 — Рукописи и фотографије се не враћају.

Француски сенат дао је једногласно поверење влади г. Даладјеа

Фински парламент ратификовао је совјетско-фински уговор

Г. Самнер Велс у аудијенцији код италијанског краља

Париз, 16 марта (А.А.) Агенција Авас јавља:

На јучерашњој тајној седници сената говорио је г. Даладје. Његов говор трајао је сат и по.

Париз, 16 марта. (А.А.) Агенција Авас јавља:

Сенат је једногласно дао поверење влади г. Даладјеа.

Париз, 16 марта. (А.А.) Агенција Авас јавља:

Јавна седница сената почела је у 20 30 часова.

Претседник г. Жанене прочитао је следећи предлог за прелаз на дневни ред:

„Сенат упућује херојском финском народу признање, дивљење и веру у судбину Финске с поверењем у француску владу да ће она, присно везана са нашим савезницима, енергично водити рат до потпуне победе и осигурати слободу свима народима, и с овим прелази на дневни ред.

Затим је сенатор г. Морисе тражио да се приступи гласању о питањима која се односе на Финску. Дизањем руку сенат је изгласао специјалне параграфе Финској.

Претседник сената затим је ставио на гласање предлог о прелазу на дневни ред, којим се истовремено даје поверење влади.

Сенат је једногласно усвојио поднесени предлог о изгласавању поверења влади. Присутно је било 240 сенатора.

Идућа седница сената заказана је за 19 о. м. у 15 часова.

Сада се очекује да ће г. Даладје своје кабинет претворити у ратну владу

Париз, 16 марта. (А. А.) Авас јавља:

Сви листови констатују да је после седнице тајног комитета сенат једнодушан. Листови нарочито коментаришу разне одломке резолуције једнодушно изгласане.

„Матен" констатује у свом уводнику да изгласана резолуција којом се влади даје поверење није нека завеса која би имала за циљ да пред очима иностранства сакрије било какав неспоразум. Претседник министарског савета, у начиме, довољно јасно изјаснио и његов говор створио је утисак довољан да отстрани сваку двосмисленост. Чим је почео да говори, министар претседник задобио је поверење свих политичких група. Сенату није остало друго него да редигује и потпише резолуцију којом се влади даје поверење и која је мало доцније била усвојена једнодушно. Једино су се социјалисти уздржали од гласања.

Разлог овог уздржавања јесте у томе што после гласања у сенату, како констатује „Ексцелзиор", политички кругови очекују да влада промени методе. У истим круговима очекује се, исто тако, вели лист, и реконструкција владе. У Луксембуршкој палати, исто тако, као и у Бурбонској палати, једнодушно констатују да претседништво министарског савета, министарство иностраних послова и министарство војске не могу бити уједињени. За само једног човека то би претстављало тежак терет, нарочито ако притом хоће да одржава односе са парламентом. Жели се једино преображај садашње владе коју би г. Даладје имао да претвори у праву ратну владу.

Г. Даладје је, вели се, вољан да у најкраћем року донесе одлуке које треба да задовоље парламентарне кругове.

„Журнал" вели, поред осталог, да парламентарни кругови и јавно мњење мисли да је куцнуо одлучан час и да треба донети одлуке. Нелагодност последњих дана настала после финске драме не сме се продужити. Земља у најкраћем времену мора бити о свему обавештена.

У „Одру" је објављен чланак једног сенатора, у коме се каже да је сенат одлучно казао г. Даладјеу да треба да се ослони на одабране министре. Али, битно је да се приступи раду и најзад изиђе из мртвила. Да би се то постигло, потребна је одлучна влада, привржена одређеној политици, способна да дипломатским и војним вођењем рата пружи потребну енергију. Г. Даладје ужива поверење сената и неоспорно и скупштине. Министар претседник лако може на основу те чињенице да ускоро обнови не само министарство, већ и да регенерише политику наше земље.

Хелсинки, 16 марта. (А.А.) ДНБ јавља:

Јуче је претставнички дом ритификовао споразум о миру са Совјетском Русијом.

Од укупно 200 чланова претставничког дома, присутно је било 148, док се остали још увек налазе у војној служби.

За споразум је гласало 145, а против три посланика.

Г. Самнер Велс у Риму

Рим, 16 марта. — (А. А.) Агенција Стефани јавља:

Г. Самнер Велс стигао је синоћ у Рим.

Рим. 16 марта. — (А. А.) Авас јавља:

Његово Величанство Краљ и Цар примио је у 9 часова у аудијенцију г. Самнера Велса. Аудијенција је трајала три четврти часа.

После аудијенције г. Самнер Велс, у пратњи амбасадора Сједињених америчких држава одвезао се у палату Кињи, где се састао са италијанским министром иностраних послова грофом Ћаном.

Рим, 16 марта. — (А. А.) ДНБ јавља:

Г. Самнера Велса на станици су дочекали виши чиновници министарства иностраних послова, амерички амбасадор г. Филипс са особљем посланства и многи новинари.

Амбасадор г. Филипс данас приређује у Голф-клубу банкет у част г. Самнера Велса, а исте вечери биће гост министра иностраних послова грофа Ћана.

Свети Отац Папа примиће г. Самнера Велса у понедељник.

—ooo—

Г. ДР. ГАВРИЛОВИЋ КОД МИНИСТРА Г. МИХАЛЦИЋА

Београд, 16 марта. — Шеф Земљорадничке странке г. др. Милан Гавриловић конферисао је данас у подне око један час са министром унутрашњих дела г. Михалцићем.

Њ. Кр. Вис. Кнез намесник Павле примио је у аудијенцију новог италијанског посланика г. Мамелиа

Београд, 16 марта. — Данас у 12 часова Њ. Кр. Вис. Кнез Намесник Павле примио је у свечану аудијенцију новог италијанског посланика на нашем Двору г. Франческа Борђо Мамелиа, ради предаје акредитивних писама. Свечаној аудијенцији присуствовао је и министар иностраних послова г. др. Александар Цинцар-Марковић. *(Дан)*

АПОЛО
ПРЕМИЈЕРА
Циганске мелодије
(Цигански капетан)
глав. улогама Лупе Велез, Алфред Роле
Додатак: Шала панталоне у пламену
Са чувеним мађарским комичарима
Хачек и Шаіо

ОДЕОН
Заљубљена бештија
Чарлс Лаітон и
Морин О' Хара

РОЈАЛ
Снежана и
7 патуљака
Додатак: Одабрани цртани филмови

ДВЕ ПРЕТПОСТАВКЕ О МОГУЋОЈ РЕКОНСТРУКЦИЈИ ФРАНЦУСКЕ ВЛАДЕ

Париз, 16 марта. (А.А.) — Агенција Авас јавља:

Коментаришући вести о могућој реконструкцији владе, „Пари Соар" пише:

„Док се у сенату дискутује о тајности о разним диспозицијама, поподне је у скупштинским кулоарима говорено о могућој реконструкцији данашње владе. Постојале су две претпоставке. Према једној дошао је моменат да се влада прошири и да се ослони на политичку већину. По другој претпоставци, напротив, сматра се да је много боље реконструисати владу у смислу ужег састава, која би се састојала од енергичних личности које би биле у стању да даду више импулса за данашње вођење рата.

Што се тиче поделе министарства опште је убеђење да претседништво владе треба да има пре свега за мисију да спроводи координацију, да врши арбитражу и доноси коначне одлуке. Примећивало се том приликом да овај задатак, који је и сувише тежак за данашње прилике, исувише преоптерећује радну способност једног човека. Било би можда боље да се претседнику владе олакша овако тежак рад као што је вођење два важна министарства, иностраних дела и рата. Будуће министарство информације, за чије се стварање говорило још пре кратког времена, изазвало је такође велико интересовање у скупштини. Док су једни видели у томе једно засебно министарство, дотле су други изражавали мишљење да ово министарство буде припојено министарству иностраних послова. Уосталом, по овом питању сви су се чували да даду ма какву изјаву, сматрајући да г. Даладје има једини последњу реч.

Балкански институт у Београду

Велики рад на проучавању и међусобном упознавању балканских народа

Позната и врло угледна грчка књижевница и филозоф, Хела Ламбридис, написала је у великом атинском часопису „Хестија", чланак о културним везама и солидарности балканских народа поводом рада Балканског института у Београду. Овај чланак, пун племенитих мисли и здравих погледа, доносимо у изводу.

Балкански институт са седиштем у Београду је научна установа која чини част својим оснивачима и испуњује велику празнину у култури балканских народа. Иницијатива за његово оснивање потекла је од приватних личности, али, нема сумње, да ће га ускоро признати и све балканске државе као најпогоднији израз на пољу науке и културе оних циљева које оне желе да постигну својим политичким удруживањем. Сврхе Балканског института су углавном: проучавање привредних и духовних услова данашњег живота код балканских народа, карактеристичних црта које их спајају у једну целину, порекла разних појава њиховог друштвеног живота, као и научна организација резултата тих проучавања, т. ј. концентрација свега научног рада који се односи на садашњост и прошлост Балканског Полуострва, и уређење искључиво балканских картотека, библиотека и статистика. Као израз тога проучавања и концентрације, Институт издаје свој часопис „Реви Ентернасионал дез Етид Балканик", који у своје сараднике броји најзнатније стручњаке у балканским земљама и балканисте из остале Европе.

Као разлог за покретање ове обимне делатности треба сматрати и схватање да су балканске земље и њихови народи повезани великим бројем истоветних црта које су до сада из различитих разлога остале непримећене, а нарочито услед узајамног презирања и мржње које су потпиривали и одржавали ради својих властитих потајних циљева међусобно закрвљени политички фактори западне Европе.

Заједничке карактерне црте балканских народа условљене су: на прво, месту несумњивим географским јединством овог источног полуострва јужне Европе, које неминовно ствара и сличности у привреди, производњи и друштвеном склопу. Затим су условљени дуговековним заједничким животом кроз историју, који је овим народима дао много узајамних утицаја.

Ово јединство које не негира националне традиције и особине појединих народа, него напротив доприноси њиховом дубљем проучавању и истицању, у поређењу са оним осталих народа, — то јединство, које је чињеница, приморало је балканске народе да о њему и политички поведу рачуна; Балкански пакт отворио је ново раздобље мира, благостања и продуктивног рада, откако је на место огорченог узајамног сатирања и суревњивости ступио споразум. Али то јединство треба даље неговати и помоћу науке уздићи до светлости разума. Тај циљ поставио је себи Балкански институт.

Позната је, нажалост, ствар да балкански народи не познају непосредну стварност око себе, док нам је подражавање западном просвећивању донело мноштво знања о потпуно удаљеним народима и културама које нису ни у каквом непосредном односу према нашој историској свести. Не познајемо ни најважније догађаје у прошлости својих суседа, и већина нас живи тако као да у свету постојимо само ми и Западна Европа. Научни рад Балканског Института жели сада с временом да попуни ту празнину, и ако прочитамо само нацрт за његово остварење задивићемо се пред бескрајном разноликошћу обухваћених ствари и угледаћемо пред собом нове перспективе.

Преда мном су два тома „Реви Ентернасионал дез Етид Балканик", од шест колико их је до сада изишло. Прилози су на француском, немачком и енглеском, писани од стручњака и политичких и књижевних величина светскога гласа. Расправе — бар оне о којима могу судити, јер у понеким струкама то ми је немогуће — карактеришу апсолутна предметност, отсуство сваке реторике и пропагандне тенденције, што је најбоље јемство за намере и будућност ове незваничне међубалканске академије. По нашем мишљењу, ту лежи највеће опасност коју би имали сви да избегавају; ту је и тешка одговорност дирекције Балканског института. Свакако није лака ствар испитати стотине чланака из свих балканских и ванбалканских земаља у погледу садржаја и непристрасности. Али у избору сарадника и у непосредном објављивању расправа супротних мишљења моћи ће управа да покаже своју способност да оствари нешто што је још пре неколико година изгледало немогућ сан: да се изнад свих осталих вредности и сврха ставе истина и стварна вредност свега, и да се на тај начин пружи пример савршене савесности не само балканским народима, него и европскоме духу који је у наше доба у многом погледу скренуо са тога пута.

УРАНИЈА

Златан човек

према истоименом роману од Мора Јокаија

Киш Ференц, Егри Мариа и Рожахеђи

ЈЕДИНСТВЕНО ОДЕВАЊЕ У НЕМАЧКОЈ

У Немачкој се спремају јединствене хаљине за жене и девојке

Амстердам, 16 марта. — Берлински дописник холандског листа „Nieuwe Rotterdamische Courant" саопштава да се у Немачкој спремају јединствене хаљине за жене и девојке. Крој тих хаљина одликоваће се „хитлеровском једноставношћу". Израђиваће се у три боје: црној, црвеној и мркој. Ова се мера предузима ради уштеде тканина и конца, чији се недостатак све више осећа у Немачкој. Али то је само један разлог. Други разлог овој мери треба тражити у тешкој кризи одевне индустрије, која је изазвана ограничењем продаје текстилних производа. Продаја јединствених женских хаљина, међутим, неће бити ограничена. Те хаљине ће се добијати или без карата или са малим бројем купона.

Недостатак текстилне робе погађа и мушкарце, па и децу и одојчад. Тако је у Немачкој забрањено ношење одела са два реда дугмади, пошто се за таква одела утроши више материјала него за обична одела, са једним редом дугмади. Куповина мушких зимских и пролећних капута такође је јако ограничена. Свако ко жели да купи нов капут мора свој стари да преда на преглед нарочитој комисији, која одређује да ли се капут још може носити или не. Тек на основу мишљења те комисије може се добити карта која омогућује куповину капута.

Доскора била је продаја одела за децу неограничена. Међутим, сада се приступа ограничењима и у том погледу. У будуће моћи ће се за децу куповати само довољно велика одела, да би их дете могло носити дуже времена и да их не би брзо израсло.

Мере предострожности против југословенских интелектуалаца и пољопривредника у Корушкој

Београд, 16 марта. — „Равноправност" доноси: О југословенским интелектуалцима и другим јавним радницима у Корушкој, у данашњем немачком Рајху који су после избијања рата притворени из разлога предострожности, стижу породицама све подробнија обавештења. Радо Вутеј, новинар и управник „Корушког Словенца", депортиран је за пет година и налази се у Вајмару. (Листом управља Јошко Зупанц). Фр. Ајхолцер, пензионисани учитељ, налази се у Дахау, где се налазе у концентрационим логорима и многи Чеси. Затим су одведени у Дахау: пољопривредник Грил, из Воубра, осуђен на пет година депортације; пољопривредник Полде Черниц из Либуча, и пољопривредник Шиме Мартињак из Ст. Јакоба у Рожу, изгледа да је исто тако депортиран у Дахау.

У околини Плиберка пре Божића ухапшени су пољопривредници Млинар Аугуст, Печник Штефан, Брицман Франц. Пољопривредник Талер, из околине Шкоцјана, ухапшен је и одведен у Целовец, али је после четири дана пуштен на слободу.

?

Свакако, нов пораз бољшевика, нов и много тежи него војнички пораз у рату са финским народом.

Бољшевици су повели крсташки рат против садашњег поретка у Финској, тврдећи да желе фински народ да ослободе од капиталистичког јарма.

Сада, када је од Финске откинут један део, и, због страха и кукавичлука малих и неодлучности великих, предан на милост и немилост бољшевицима, требало је на делу да се докаже колико макар тај део финског народа створно жели да буде ослобођен од буржоаског поретка.

Међутим, настала је читава сеоба народа из оних крајева Финске који су уступљени на милост и немилост бољшевика: сви Финци се селе у преостали део слободне Финске. Зар то није нов пораз, морални и идеолошки, много тежи него све војничке срамоте за време трајања финског рата?

Санаториум

др-а Холендера (бивши санаториум Брезовски). Једна од најбоље снабдевених приватних болница Војводине. Одељење за хирургију, унутарње болести, порођај и ортопедију. Слободан избор лекара.

Нови Сад

Кр. Петра II 175. Тел. 24-26.

Забрана словеначких књига у Корушкој

Целје, 16 марта. — Према једном извештају „Корушког Словенца“, органа корушких Словенаца у Немачкој, немачке власти одбиле су молбу издавачког предузећа у Целју „Дружбе Св. Мохора“ да се његовим књигама дозволи слободан улаз у Немачку. У решењу надлежне власти речено је: Ваша молба, нажалост, привремено не може се решити повољно.

У питању је растурање књига које „Друштво Св. Мохора“ издаје почетком сваке године. Поред календара за годину 1940, налазе се овог пута и књиге: Др. Мал: „Историја Словенаца“, затим „Живот светаца“; један молитвеник и једна новела од Францеа Бевка. Ово издавачко предузеће популарних књига основано је у другој половини прошлог века у Целовцу, у средишту Корушке, али је због политичких прилика, које су настале у Корушкој после плебисцита 1920 године, принуђено да се пресели у Југославију. Друштво има великих заслуга за културни напредак Словенаца и то за подизање културног нивоа најнижих слојева, којима омогућава уз ниске цене набавку потребних књига. Корушки Словенци су сваке године са радошћу очекивали, у дугим зимским вечерима, долазак књига Друштва Св. Мохора, толико пре што се у Немачкој више не штампају књиге на словеначком језику.

Академски хор из Софије

стиже у Нови Сад у недељу у 9.40 часова пре подне

Сутра, у недељу, у 9.40 часова, возом из Петровграда, стиже у Нови Сад софиски Академски хор. Као што смо већ јавили гости из братске Бугарске налазе се код нас на гостовању те су приредили концерт у Београду, затим, данас, имају концерт у Петровграду, а у недељу увече одржаће свој концерт у великој дворани Спомен-дома.

Новосадска друштва извршила су све припреме за што срдачнији дочек браће Бугара на железничкој станици, где ће их поздравити претставници градске општине и певачке жупе „Бајић“.

Певачи и певачице из Софије биће поразмештани по приватним становима у Учитељском дому и Берзи рада.

У понедељак пре подне у 10 часова Академски хор из Софије приредиће у „Слободи“ још један концерт за ученике новосадских основних, а у 11 часова за ученике средњих школа.

У Нови Сад су допутовали и претставници Црквеног певачког друштва из Товаришева, под вођством г. Озрена Бингулца, учитеља, који имају намеру да позову драге бугарске госте да приреде у понедељак увече и један концерт у Товаришеву као гости тамошњег агилног певачког друштва. Уколико би дошло до овог концерта то би био први концерт једног бугарског хора на нашем селу.

ЛЕКОВИТО ДЕЛОВАЊЕ РОГАШКЕ МИНЕРАЛНЕ ВОДЕ: КОД ОПШТЕ НЕРВОЗЕ угодно умирује Рогашка вода Темпел помешана са воћним соком.

Rogaška slatina

philips Radio

серија „1940“ водећа је и ненадмашна

Радојица Теофановић

Кр. Петра II, 15, Нови Сад Тел. 30-63

IN MEMORIAM

† Будиша М. Будисављевић

Поводом 40-дневног помена једном ретко честитом човеку и патриоту

Пок. Будиша М. Будисављевић

Јуче је у Сремским Карловцима одржан 40-дневни помен једном ретко честитом човеку, нежном сину и брату, одличном другу и пријатељу, елитном официру наше војске инж. Будиши М. Будисављевићу, артилеријско-техничком мајору.

Пок. Будиша син је пок. Милана Будисављевића, професора, књижевника и посланика на народно-црквеном сабору. Одгојен у једној од првих српских кућа у Сремским Карловцима, пок. Будиша већ као дете истицао се међу својим друговима, јер су га красиле све особине које може да пружи једно честито, топло и нежно породично огњиште. С тим особинама, које су се манифестовале кроз цео његов и сувише кратки живот, пок. Будиша 1921 године после одлично завршених шест разреда гимназије у Срем Карловцима ступа у Војну академију. По изласку из академије служи у артилерији у Петроварадину и Белој Цркви. Пун воље да се што боље усавршши, како би најбоље послужио отаџбини коју је безгранично волео, пок. Будиша завршава гимназиске науке. На конкурсу министарства војске буде изабран за питомца и три године проводи у Школи за барут у Паризу. После повратка из иностранства служи у Београду и уписује се на Технички факултет, који са одличним успехом завршава и 1936 године добија диплому инжињера-технолога. У Обилићеву, после тога, на практичном раду примењује своје стечено знање. У фебруару 1938 одлази у Чехословачку као члан једне војне мисије, где остаје годину дана, после чега се враћа у Обилићево, где заузима положај шефа отсека за малодимни барут и експлозиве.

Пок. Будиша подлегао је од компликација после једне иначе успеле операције камена у жучи.

Честит, исправан, несебичан, и отмен, пок Будишу волели су његови потчињени, док су се старешине поносиле њиме. Поникао у честитој породици Будисављевића, која је нашем народу дала низ јавних и националних радника, пок Будиша давао је све од себе да радом и животом оправда све наде које су у њега полагали његови најмилији, као и сви пријатељи који су у њему осетили једног ретко-честитог човека, човека у пуном смислу те речи.

У свом личном животу пок. Будиша пре извесног времена доживео је једно разочарење. Његови патријархални погледи на живот, веру и породицу као и искључиву важност духовних вреднота, дошли су у колизију са грубом стварношћу живота и друштва. То разочарење пок. Будиша носио је дубоко у срцу, но, чврст и усправан као храст, он своју бол није делио ни са својим најближим.

Одличном другу и пријатељу, нежном сину и брату пок. Будиши Будисављевићу нека је вечан помен, а његовој предоброј и отменој мајци и сестри наше саучешће. Нека им у њиховом великом болу буде бар мало утехе сазнање да за њиховим добрим сином и братом жале и сви његови другови и пријатељи који су имали срећу да га упознају и који ће га целог живота држати у нежној успомени.

В. Л.

Услед мраза лед на Дунаву је стао код Сланкамена

На Тиси лед још увек стоји

Као што је „Дан“ јавио, на Дунаву је од Новог Сада па до ушћа лед био свуда у покрету. Међутим, ноћас, услед мраза, лед се нагомилао код Сланкамена и стао. Због тога водостај на Дунаву порастао је од 380 сантиметара на 397.

Код Новог Сада је лед у покрету. На површини га има свега 15 од сто. Лед стоји код Даља, Апатина и Бездана. На Тиси лед тако ће стојн.

У СВОМ БРОЈУ ОД НЕДЕЉЕ, 24 МАРТА

„Дан“ ће почети да објављује нови репортажни роман ПАЛ ЈОБА

познатог међународног репортера под насловом

ЉУБАВНИ РОМАНИ НА ЕВРОПСКИМ ДВОРОВИМА У СКОРОЈ ПРОШЛОСТИ

Око месец дана доносићемо на шестој страни ДАНА овај нови репортажни роман ПАЛ ЈОБА.

Свако поглавље овог романа, — велике сензације међународне журналистике, — писаног лаким, сликовитим стилом познатог светског репортера, претстављаће посебну занимљиву и самосталну репортажу.

Позорница занимљивих поглавља овог репортажног романа ПАЛ ЈОБА преноси се са бечког Бурга на Шенбрун, царску палату у Берлину, лондонски Виндзор, Лакен, дворац белгиских суверена, софиски Конак и многе палате Кобурговаца.

У данашњем броју ДАНА објављујемо, на четвртој страни, роман који је АЛ ЈОБ написао за овај свој нови репортажни роман који ће изазвати, несумњиво, најживље интересовање наших читалаца.

ПОЗНАТИ МЕЂУНАРОДНИ РЕПОРТЕР ПАЛ ЈОБ

о свом новом репортажном роману

ЉУБАВНИ РОМАНИ

на европским дворовима у скорој прошлости

који ће ДАН почети ускоро да објављује

Написао: Пал Јоб

Обичај је у Америци да када на једном банкету говорник држи здравицу, један од његових пријатеља га са неколико речи претставља. Каже: ко је онај, који ће сада доћи на ред, де се родио, колико му је година, а, евентуално, укратко каже и то што ће бити предмет његове здравице...

Мој нови репортажни роман под насловом—

Љубавни романи на европским дворовима у скорој прошлости

мој је добар пријатељ, који ми је прирастао к срцу — скоро све сате последњих месеци провели смо заједно, — нека ми, дакле, буде дозвољено, да га путем стубаца овог листа претставим.

Када би хтео да се држим хронолошког реда, морао бих, у првом реду, говорити о његовом рођењу.

И до ове теме помогао ми је мој верни пријатељ, на кога сам у животу увек сигурно могао рачунати и који ме никада није оставио на цедилу: случај...

Скоро пре две године скитао сам се по Загребу и судбина ме је саставила са једним вредним човеком: доктором Андријом Даићем, шефом програма загребачке радио станице, који је и сам прворазредни репортер и познавалац литературе и уметности и ван граница своје уже домовине. У једном ресторану показао ми је једног старијег господина: „Тај човек је — рекао ми је — брат Гезе Матачића и увече прича о легендарном уланском поручнику“... Затим смо стали пред једном новом кућом и др. Даић ми је објаснио да је на месту данашње домаћичке школе некада стајао „Хотел Прукнер“, у чијој соби на спрату су пре четрдесет и једну годину ухапсили заљубљеног витеза принцезе Луј зе...

Почео сам се интересовати за загребачке успомене једног од највећих љубавних романа на прекретници столећа и др. Андрија Даић, који је, уосталом, скоро пре петнаест година у Европи дао прву радио-репортажу и дао име репортерима, који раде за радио — микро-репортери, убрзо ме је упознао са најтемељитијим познаваоцем љубавног романа белгиске принцезе, професором Ивом Шрепелом — о њему на посебном месту пишем у својој серији — који је био тако љубазан, да ми стави на располагање тајне акте војно-судског поступка против Матачића и када сам пролистао ове акте, одлучио сам, да ћу купити материјал за један нови репортажни роман.

Роман Луј зе војвоткиње од Саксен-Кобург-Готе и Гезе Матачића-Кенцевића, данас, сам по себи, није интересантан... Познаје га, у главним цртама, сваки читалац новина. Истина они, који су толико пута написали поглавља тога романа, црпели су материјал већином из своје фантазије. Када сам узео у руке захваљујући доброти професора Иве Шрепела, тајну картотеку загребачког војног суда, брижљиво чувану као тајну четрдесет година, морао сам приметити, то су ми довикивали сви ови списи, да су у љубавном роману принцезе Луј зе и Гезе Матачића заинтересовани сви дворови Европе пре светског пожара.

Они силни љубавни романи, о којима су десетинама година новине толико писале, када би све те чланке сакупили, напунили би огромне књиге, напунили би кружне полице мамутских књижница, и сви би се повезали за ову историју, која је почела као идила, а свршила се као трагедија.

У оном концерту, који је давао пратњу овој драми, прву виолину држао је Фрања Јосип, али са својим бучним или тихим инструментима суделовали су у пратњи немачки цар и његов зет белгиски краљ, бугарски цар, енглеска краљица, два престолонаследника бивше монархије: Рудолф и Фрања Фердинанд. У парламентима грмили су вође политичких странака, а тајним шифрама дипломати су слали своје извештаје.

Поред оперетских резиденција малих немачких кнежевина, биле су позорнице овог романа бечки Бург, Шенбрун, вила у Ишелу, белгиска краљевска палата у Лакему, берлински двор Хоенцолерна, лондонски Виндзор, софиски Конак, многе палате Кобурговаца, а највећи број актера дражили су небројени милиони белгиског краља Леополда Другог, а свет ни данас не зна ко су били срећни наследници ових милиона...

Поред тајних аката које сам добио у руке у Загребу, мене су занимали позорница и кулисе Луј зиног романа, њихов закулисни раскошни живот, оргијање у светлу рефлектора, епизодисти, који су и сами били јунаци романа, статисте и интриганти, јунаци и публика из ложа. Наменио сам им дуг низ месеци, да прибавим све податке, којима би оно, што имам да кажем, учинио интересантним.

Дошли су ми до руку непознати мемоари, после дугог тражења нашао сам и неколико живих сведока за сва времена несталог света снова, оживео је преда мном предратни живот европских владалачких дворова, почели су да причају неми писаћи столови и свилом тапетирани салони краљевских дворова, пала је завеса са брижљиво чуваних тајни и сами су се решили проблеми, који су деценијама дражили светску јавност...

На тај начин постао је љубавни роман најстарије кћери белгиског краља само оквир у мом репортажном роману, чије ће публиковање ускоро почети у ступцима овог листа. Заједно с њим хтео бих да дам портрет оног света, чија романтика, сјај, шарене униформе на глатким паркетима, ишчезавајуће иде ле у једнако скресаном цвуњу паркова, иза драперија престола пригушени крици, трагедије и љубави њихових јунака, њихова несрећа — стотинама година драже милионе људи... Оне, који су увек живели ван гримиза тронова и којима никада није било дано, да завире кроз кључаонице позлаћених, бело лакираних, врата у дворане, на чијим су баршуном пресвученим столицама краљевске круне украшавале наслон...

Већи број позорница великог романа већ је онемео... Од главних актера само њих неколико вуку на својим погрбљеним плећима терет година своје старости...

...У палати белгиског краља свирали су Менделсонов свадбени марш, када је надбискуп кардинал благословио брак између Филипа Кобурга и Луј зе и „белгиска сунчана зрака“ већ је у првој брачној ноћи, у кошуљи, побегла у баштованов стаклењак... Поред њене колевке чувала је стражу са својом блештећом сабљом шпанска етикета, а њени параграфи су на то затворили пред њом храстове капије палата и дворских салона. Док су се на њеној златној коси ломили сунчани зраци и док се на финим цртама њеног лица орила химна младости, престолонаследници и крунисане главе шаптали су заљубљене речи у њено ружичасто ухо, а када је сплетка разнела њено име и када су се на челу њене главе, која се борила са бригама, појавиле прве боре — остао јој је само један пријатељ...

Стари каваљери и непријатељи, многе „чиче“ и „баке“ разних дворских палата и њихов живот укопчавају се уско у Луј зин роман, или га само благо додирују: свакако је и то једно интересантно поглавље мог репортажног романа.

Када се у тамним ноћима појави светло рефлектора, одједном ври пред нама живот таме, где се дотле све монотоно сливало у црну ноћ... Али светло рефлектора не допире свуда и ја осећам, да је у мом репортажном роману

Љубавни романи на европским дворовима у скорој прошлости

мој рефлектор у много места само прелетео, док је на неким местима застао. Али тамо, где сам се зауставио, т... сам видео све, на шта сам био љубопитљив...

Репортер никада не би требао да изгледа као историчар...

Репортер пише само репортаже слаковите реченице, које теку једна у другу, које значе разоноду за читаоце. Он на свом длану тресе шарени мозаик и из њега слаже оно, што има да каже. А ако поред тога даје слику једног времена и људи, који су покретали точак тога времена, иако му није признат циљ, на сваки начин је оно лепило, које лепи шарене комадиће стакла...

*

...Само сам толико хтео да кажем као пролог пре првог поглавља мог репортажног романа, који почиње...

(Copyright by Job Paal. — Прештампавање забрањено).

Смрт Марије Димшић

унуке оснивача Матице српске заслужне јавне раднице и велике добротворке

Јуче је умрла у Новом Саду Марија Димшић, рођена Барић, удова Ивана, брата бившег претседника Касационог суда у Новом Саду, поч. др. Александра Димшића. Покојница потиче из познате војвођанске породице. Њен отац, пок. Петар Барић, био је пуковник аустро-угарске војске, а мати, кћи дра Јована Хаџић-Светића, оснивача Матице српске, творца српског грађанског законика и једног од најзначајнијих српских књижевника XIX столећа.

Смрт покојне Марије Димшић, унуке оснивача Матице српске и последњег изданка ове угледне и знамените војвођанске породице, изазвала је велико саучешће не само у Новом Саду, него и у целој Војводини.

Покојна Марија Димшић васпитана је у атмосфери коју је створио поч. др. Хаџић-Светић, и била је једна од најкултурнијих жена данашњице. У млађим годинама доста је радила и на књижевном пољу, писала је есеје, путописе, новеле, а њени радови били су објављивани у старим војвођанским дневним и осталим листовима. Показала је несумњиве књижевничке способности.

После ране смрти свога мужа, преселила се у Будимпешту где је живела повучено и у миру писала своје најлепше радове које је слала војвођанским листовима. После слома Аустро-угарске монархије, дошла је у Нови Сад и свој рад наставила на каритативном пољу. Била је једна од највреднијих чланица Добротворне задруге Српкиња Новосадкиња. Њен рад у разним хуманим друштвима, међу новосадским дамама, био је запажен и много цењен. На тај начин она се као књижевница и хумана радница, најдостојније одужила успомени оснивача Матице српске, др. Јована Хаџић-Светића.

Сахрана Марије Димшић обављена је данас после подне, на Успенском гробљу, уз учешће многобројног грађанства. Сахрањена је у породичној гробници.

22 МАРТА ИСТИЧЕ РОК ПОДНОШЕЊА МОЛБИ ЗА ОТПИС ПОРЕСКИХ ЗАОСТАТАКА

Према Уредби бр. 1667 од 22-XII-1939 и Правилнику за извршење исте Уредбе бр. 86.200/III од 26-XII-1939, овлашћен је Министар финансија да може, на молбу заинтересованих лица, отписати заостатке који се показују крајем 1937 год. на порезима, таксама и казнама за пореске и таксене кривице уколико би наплата ових заостатака значила економску пропаст дужника.

Молбе за отпис имају се поднети у року од три месеца од дана обнародовања ове Уредбе према чему последњи рок истиче на дан 22 марта 1940 год. на што се заинтересовани овим нарочито упозоравају позивом на одредбу чл. 2 Правилника бр. 86.200 III-1939 год.

Молбе се предају код Пореске управе Нови Сад — град.

(Из канцеларије Пореске управе за град Нови Сад бр. 11.548/40)

КОЗМЕТИЧКИ САВЕТИ

Како да негујемо руке и ноге

Нега руку је једна од најстаријих козметичких операција. Од свих делова човечјег тела, руке се, услед њихове конструкције, могу најбоље конзервисати; тврдим, шта више, да се лепота руку може одржати до старости.

На основу женске руке, а нарочито неге коже на руци, могу се створити закључци не само о занимању жене него и целој жени, као таквој. Сретнемо ли у друштву елегантну жену лепе појаве, беспрекорне фигуре, беспрекорна лица и беспрекорне деколтаже, она ће на нас учинити најбољи утисак. Али ако, скинувши рукавице, покаже суве, увенуле, пуне бора и евентуално црвене руке са запуштеним ноктима, ми ћемо онога тренутка изгубити целу повољну импресију.

Нема сумње да има извесних изузетака, али је данас такозвана „аристократска рука" већ преживела, јер је кожа руку услед спорта (јахање, вожња аутомобилом, голф, тенис, веслање итд.) огрубила а и сам облик руке је деформисан; зато се данас говори о „спортској руци".

Многе жене — чак ако им је рука беспрекорно негована — имају тако ружан лакат, да је тиме цела рука упропашћена. Има, наиме, на лакту један део који садржи врло мало масти, па зато — без обзира на спорт и рад — услед налакћивања и другог трења постаје пун бора, тамнији и грубљи.

Код неге руке и лактова најважније је, разуме се, чистоћа, а осим тога треба имати и стрпљења. Дневно неколико пута треба руке опрати млаком сапуњавом водом, најбрижљивије убрисати и затим намазати помадом која кожу омекшава и конзервира, а лако се упија. Код жена које се баве спортом или радом, безусловно је потребно да свако вече намажу лактове масном и храњивом помадом. Разуме се да се и у томе случају средства морају бирати потпуно индивидуално, као и код неге лица.

Ако су прсти сувише кратки и дебели, па им се не може дати боља форма, постоје разни начини да се тај недостатак бар умањи.

Нега ноге је данас већ толико распрострањена, да при оцењивању женине лепоте игра одлучујућу улогу. У сравњењу са осталим деловима тела, нога се још и данас много занемарује. Међутим, жене желе да им и ципелом покривена нога буде беспрекорна, а то је и природно, јер је лепо развијена нога исто тако важна као и лепо негована рука и захтева исто толику негу.

Врло је добро ходати пре подне у полуниским ципелама, јер оне повољно утичу на мускулатуру ноге. Ако и крај најбрижљивије неге нога ипак почне да дебља, онда се не сме губити време, него се одмах треба обратити лекару који ће у већини случајева постићи лепе успехе.

Код задебљаног доњег дела ноге, данас се — без обзира на операције — и специјалним машинама, помоћу такозваног „локалног мршављења", могу постићи веома лепи резултати, али само у случају ако није одебљала кост. Иначе је локално мршављење увек успешно.

БИЉАНА
Нови Сад
Његошева ул. 2, I.

ПОЗОРИШТЕ

„Мртве очи" од Ежена Д'Албера у извођењу Београдске опере

Прво приказивање опере „Мртве очи" од Ежена Д'Албера у Новом Саду привукло је врло велики број љубитеља оперске уметности у позоришну дворану Спомен-дома. Позориште је било препуно, што може да послужи управи нашег позоришта као мерило у погледу будућег рада на овом пољу. Штета је само што нам опера није долазила раније.

Ежен Д'Албер, осим своје опере „У долини", створио је оперу „Мртве очи" по либрету Ханса Хајнца Еверса. Радња се дешава на дан Христова уласка у Јерусалим. Миртокле је слепа жена Арцезиуса, изасланика Римског сената у Јерусалиму. Она је врло лепа, али, слепа је. Арцезиус је, напротив, необично ружан човек, права ругоба, али има врло мио и пријатан глас. Она воли свог мужа много и замишља да човек који има тако лепо глас мора да је диван. То му стално говори и жели да прогледа само да га види. Несрећна је због тога. И он је несрећан и зна да је ружан и да би, када би га она видела, због тога свакако изгубио њену љубав, јер сурова стварност срушила би сва њена маштања о лепоти човека кога неизмерно воли. У то време Христос је проповедао своју науку и помагао свима, чинећи и чуда, о чему нам библија много говори. Долази и у Јерусалим. О њему се већ зна и народ му хрли у сусрет и гута његове речи и науку. Миртокле верује да је тај човек може спасти и одлази Христу, који је спаса слепоће проричући јој: „Жено, колико до мрака ти ћеш ме клети". — Сва срећна, она дојури кући и спрема се да дочека свога мужа и да га обрадује, јер она најзад види. Диви се природи, гледа се у огледалу, сва је ван себе од среће.

Арцезиус се враћа кући са својим пријатељем капетаном Аурелиусом Галба, римским племићем, који је оличење мушке лепоте. Ту дознају да је Миртокле прогледала. Арцезиус је сав несрећан, јер он не сме да изађе пред њу. Она не сме да га види. Његова ругоба разбиће сав сан о њеној срећи. Изгубиће је. Он је несрећан. Она му довикује да ће одмах доћи и ускоро излази у новој и врло лепој хаљини, у свем сјају своје лепоте, нарочито и брижљиво опремљена за свога мужа. Он, међутим, побегне и она угледа капетана Галбу. Мисли да је то њен муж и сва је срећна што је заиста тако леп као што га је замишљала. Галба не проговара ни речи, види њену заббуну, опире се, хоће да јој каже да није он њен муж, али, стоји сав занетт њеном лепотом и њеном срећом. Она мисли да он од силне среће што је прогледала не може ни речи да проговори. Арцезиус се прикрада и види да га је његова жена заменила са Галбом. Пати и бори се сам са собом, решава се... али немоћан је. Међуттим, када Миртокле пада у загрљај Гаалби, у њему све ускипи, он излети из свог заклона, обара Галбу, удави га и сав избезумљен, а у тој избезумљености још ружнији, права наказа без речи, уплашен пред њом, бежи напоље. Миртокле је сва избезумљена од страха, мисли да су јој убили мужа. Њена пратилица је уверава да убијени није њен муж. „А ко је она наказа, она ругоба, оно страшило", пита она. Пратилица не сме да каже, али она захтева одговор, док јој најзад пратилица не одговори да је то њен Арцезиус. Народ се искупио био и однео мртвог Галбу. Она је поново остала сама. Проклиње човека који јој је вратио вид и моли Бога да поново о слепи. Стаје према сунцу, које је врло јако, гледа право у њ' и бори се да издржи до краја. Најзад поново ослепи. Арцезиус се враћа као прави кривац. Скрушен, дозива је. Она се радује, чује његов глас, глас који јој је годинама стварао илузију о срећи, прилази му. Он види да му је жена поново слепа и да је то требало да се догоди тако, да би њихова срећа и даље трајала.

То је садржај ове необичне опере — сценске поеме са прологом.

Ежен Д'Албер је музички врло лепо обрадио ову оперу. Певачки, улога Миртокле је уопште једна од најтежих патија за сопране. Музички, осим лепих момената са аријама Миртокле, Арцезиуса, Галбе и Марије Магдалене, опера је дата у пуном континуитету са радњом на сцени. Оркестарска партитура има три сјајна момента, у којима је г. Ловро Матачић бриљирао. То су: момент када Миртокле одлази Христу, позорница је празна а оркестар је овде носилац снаге и чврстине вере и веровања; затим, тренутак када Миртокле први пут угледа Галбу, за кога мисли да је њен муж. Ово је истовремено и најјачи моменат уопште: и музички, и глумачки, и сценски. И, најзад, завршна сцена финале, такође музички и сценски дато врло сугестивно и снажно. Има и мањих, слабих делова у партитури, али, позитивне вредности њене надвисују све недостатке тако да се они врло мало осећају.

Г-ца Бахрија Нури-Хаџић (слепа Миртокле) била је на висини свога задатка. Имала је улогу необично тешку и музички, а и глумачки. И поврх свега тога, њен обострани таленат музичко-глумачки дошао је до изражаја у пуној својој снази. Једини недостатак је недовољна вокализација, дикција на коју г-ца Хаџић није увек обраћала довољну пажњу.

Г. Холотков је такође дао врло добру креацију ругобе Арцезиуса, и глумачки и певачки. И изговор речи био му је разумљив. Са г-ђицом Нури-Хаџић био је носилац овог тешког комада.

Г. Владета Поповић (капетан Галба), у прологу нешто слабији, али у драми врло добар певачки. Његов јасан и звонак тенор узимао је маха нарочито у горњем регистру и допринео лепој и успелој целини, коју је и својом врло добро певачки израђеном улогом успешно употпунила и г-ђа Сарван, као Марија Магдалена. — Остали сви задовољили су.

Наш стари знанац г. Ловро Матачић дириговао је ову оперу са пуно ауторитета. У напред поменутим моментима, оркестар је под његовом управом био у пуној снази и замаху, тумачећи јасно и убедљиво музички садржај ове опере.

Редитељ г. др. Хецел остварио је ову оперу на нашој врло малој позорници врло добро. И декор г. Беложанског, и костими г-ђе Бабић, употпуњавали су у пуном складу ову необичну оперу.

ЂУРА ИГЊАТОВИЋ

Свака читатељка „Дана" која пошаље адресирани коверат са марком и исечени купон из последњег недељног броја „Дана" добиће бесплатне козметичке савете и упутства за негу лица. Ако лично донесе, преглед је бесплатан.

КУПОН
10
за бесплатни козметички савет
»Дан«, 17 III 1940

У Гардиновцима је основано месно соколско друштво

Гардиновци, 15 марта. — Одржана је оснивачка скупштина Соколског друштва. Скупштини је присуствовао министар физичког васпитања г. Јеврем Томић, жупски изасланик г. Милован Кнежевић и многе друге угледне личности из Шајкашке, као и око 150 мештана. Скупштину је отворио оснивач г. Војислав Малешев, учитељ, који је говорио о значају и задатку Соколског друштва. Потом је узео реч министар г. Томић, који јее пожелео сваки успех у раду новооснованом соколском друштву. На крају је говорио г. Кнежевић, који је подвукао значај оснивања и дао сугестије и инструкције за будући рад друштва. Потом је изабрана акламацијом нова управа, на челу са оснивачем г. Војиславом Малешевим. За тајника је изабран г. Јован Кваић, подбележник, за начелника г. Милисав Јанић, учитељ. Цео ток скупштине био је пропраћен песмом школске деце и свирком ватрогасне музике.

ВАЖНИ ТЕЛЕФОНСКИ БРОЈЕВИ:

Апелациони суд: 22-27;
Банска управа: 20-02, 20-07, 20-17;
Банов кабинет: 20-37;
Бановог помоћника кабинет: 24-41;
Бановог секретара бр.: 24-63;
Болница (дежурни лекар): 34-14, 34-[illegible], 34-16;
Градско поглаварство: 24-74 (председник);
Електрична централа: 22-69, 29-67;
Железничка станица: 20-51;
Касациони суд: 21-91;
Купатило јодно: 22-64;
Кола за спасавање: 20-39;
Матица српска: 25-65;
Окружни суд: 20-78 (истр. судија);
Окружни уред: 20-74 (амбуланта);
Пожарна чета: 33-22;
Пошта: 32-19 (оправка телефона);
„Путник": 22-22;
Сремски суд: 23-88;
Сремско начелство: 21-94;
Такси: 26-06, 26-13;
Финансиска дирекција: 22-11, 28-51.
Управа полиције: 30-69 (деж. чиновник);
Фијакерска станица: 24-44;

СЛОГИНА СТРАНА

Зашто наша омладина чита штетну лектиру

Лепи божићни број „Дана“ могао је истински обрадовати сваког коме је само пао у руке. Верујем да је свако морао са уживањем читати оне лепе и актуелне чланке наших истакнутих јавних радника.

Читајући чланке, дошло ми некако жао и криво што то није обичај да се тако пише о нашој лепој Војводини и у остале дане године, а не само о Божићу. Не мислим тиме рећи да ће нам само лепи чланци помоћи у овим тешким временима, већ мислим да ће они успети да пробуде прво наше успаване интелектуалне снаге у Војводини, а затим и успаване масе...

Опширно би било да пишем о свему што ме је нарочито заинтересовало у томе броју „Дана“. Зато сам узео себи слободу да у колико то будем могао, пишем о чланку свог старијег колеге г. Цуцића.

Г. Цуцић је написао у томе броју „Дана“ кратак, али озбиљан и пун актуелности чланчић „Омладинска лектира“. Можда некоме чланчић и није упао толико у очи као мени, но то ће бити вероватно зато што сам и сам мислио да нешто о тој теми напишем за нашу Слогину страну.

Г. Цуцић завршава свој чланак озбиљном и пуном важности реченицом која гласи: „Са фраза и кукања треба прећи на дело!“ Ја сам мишљења да таквом реченицом треба данас почињати све у нашем садашњем животу. Јер, заиста, мало има у нашој средини људи који не кукају на данашње време, али зато, у толико више има таквих који нису ни малим прстом макли да то време и живот у њему окрену на боље. Сви кукају, али мало их се креће на рад. А то је рђаво. Тек онога дана када будемо сви, заједничким снагама, кренули руку под руку да отклањамо оно што нам смета, тек тада ћемо моћи веровати у лепше дане. Данас нам требају дела. А где су дела? Нема их, јер није дело рећи па се повући. Дело је са шаком истомишљеника кренути у борбу за оно што си рекао.

Г. Цуцић је пронашао — сасвим оправдано — два зла код наше омладине, а то је: „Омладина не чита, не мари за духовна уживања — прво зло“; „Омладина чита, али чита неодабрана штива — друго зло!“

Док за право зло смемо донекле и потврдити да је крива школа, јер није развила довољно љубави и способност код ученика, дотле за друго зло никако не смемо рећи да је крива школа, напротив, са пуно права можемо тврдити да је одговорно друштво и држава! Јер, сасвим оправдано, г. Цуцић даље констатује да у овим књигама постоји „само једно право — ПРАВО ЈАЧЕГ, и само један аргумент — револвер! Све остало је споредно!“ Таква је и омладина која чита оваке књиге.

Поред књиге, омладина је то научила и из школе живота — улице и друштва. Зар многобројна и свакодневна недела и корупција може давати нашој омладини вере у правду божију и човечност данашњег човека!

Данас је збиља настало ново доба. А то ново доба тражи и нове људе који морају бити друкчији од досадашњих.

Циљ човечанства је данас МАТЕРИЈА! Човек не жели више духовно и душевно. Данашњи човек хоће да има и да ужива. Но да би се дошло до таквог циља, не бира се средство. Зато данас цвета егоизам, неморал, корупција у свима облицима. Примера у животу има и сувише.

Дакле, треба поправити друштво, па и борити се против рђаве литературе.

Треба да се постара сваки човек, цело људско друштво и најпосле држава да се изнад свега постави правда. Јер будемо ли наставили овако како смо у последње време кренули, веру јемо да ћемо дочекати катастрофу.

СТ. П. МУТИБАРИЋ

НАШИ ДОПИСИ

У једном нашем селу у Бачкој, добили смо кад смо се обратили једном ваљаном националном раднику, овакво писмо:

„Време за оснивање Месне Слоге у нашем селу је погодно. И кад не би било погодно, требало би је основати јер је у овим временима најпотребнија.

Јако ми је жао што вас морам обавестити да у овоме послу не рачунате на мене. Ма колико ми било то тешко, јер Вам то морам овако отворено изложити.

А ево из којих разлога: ја нисам родом одавде, Босанац сам. Живим и радим, које по Бачкој, које овде већ пуних 15 година. Без самохвалисања, свугде где сам био створио сам по нешто, што сам сматрао добрим за народ, специјално за Србе. Тако иста и овде.

Доживео сам, међутим, да ми, данас у времену поремећених политичких и моралних схватања и појмова, извесне особе кажу да сам дошљак и да нисам позван да радим на национално-културном подизању овога народа овде!

И верујте, то ме је дегутирало! Ја сам у сваки национални посао уносио целога себе и сав елан који сам донео из мојих босанских брда. Сматрао сам и сматрам да је и ово народ мој, и да њему, ма где се налазио, треба да посветим целога себе. Тако ми је ова увреда још теже пала!

Отуда и ова моја одлука да се повучем и да препустим послове ове врсте оним људима који сматрају да за нас дошљаке нема места у послу на националној ствари у српској Војводини.

Но то никако не значи да Ваша акција на оснивању Слоге овде треба да стане. Ја Вам препоручујем да се у овој ствари обратите на ове угледне Србе (долазе имена и похвале двојици првака).

И ја ћу Вам помоћи. Али да водим целу ствар, после свега што ми се десило, не могу“.

Управа Слоге писала је људима које је тај господин препоручио, а и њему с молбом да, не гледајући на погрешно мишљење појединаца, ради као и досада на националном и просветном подизању нашега народа. Ми желимо слогу свих честитих људи и несебичан рад, иако је такав рад — као што и на овом примеру видимо — често тежак и не доноси захвалност.

ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ НАРОДНОГ ЗДРАВЉА

ПРИРЕЂУЈМО ЗДРАВСТВЕНА СЕ́ЛА!

Од једног члана „Слоге“ добивамо ове редове: Многима од нас Новосађана још су у живој успомени некадашња здравствена села, која је основао и низ година најбрижљивије спремао, високо заслужни поборник народног здравства, пок. др. Лаза Марковић. На овим бесплатним селима, која су дупком пунила стару позоришну зграду и била посећивана од свију слојева нашег народа, слушали смо и гледали златне поуке о чувању народног здравља, о хигијенским начинима живота, о поразним последицама неупутног, нехигијенског живота пијанчења, и тако даље.

Све ове поуке, упутства и сказаљке које су нашем народу потребније него ишта, пружане су на тим здравственим селима у најприкладнијем облику, филмом, глумом, монолозима, и потреба тих приредаба посведочена је најбоље тиме што су новосадска здравствена села, као што рекосмо, дупком пунила кућу.

Више је већ година протекло откако творац овога несумњиво најефикаснијег начина здравственог просвећивања нашега народа није више међу живима. А отада, нисмо више имали такве приредбе. Зашто су, смемо с правом да запитамо јавним путем, оне изостале? Зар нису статистике о здравственом стању нашег народа, услед недовољне здравствене просвећености, и одвише болне, управо поразне, а да би било потребно даље доказивати прешност и основаност оваквих приредаба које најбоље предочавају штете и несреће од нехигијенског начина живота? Или зар, доиста, немамо данас достојне следбенике првога поборника ових еминентно корисних приредаба, који би наставили онде где се тако ваљано започело?

У здравом телу је не само здрава и душа, као што каже пословица, него јее здрава и свест о потреби самодржања, о потреби поштене борбе за опстанак, за одржање онога што је своје, вековно извојевано; телесно здравље први је услов за искрена и непоколебива и несаломљива патриотска прегнућа ,за рад на одржању, економском унапређењу и процвату домовине. Не смеју стога, држимо, да замру баш они начини здравствене пропаганде које су, поуздано, најпогодније за здравствено просвећивање ширих народних и друштвених слојева. Нарочито не сме то да замре данас, када нам је здрав, за животну борбу способни сељак и интелектуалац, када нам је здрава и орна, родољубљем прожета омладина потребнија него икада.

Здрав, хигијенски поучен, народ ће наш лакше, пуном снагом, умети следовати оним циљевима економског јачања на које нам наша „Слога“ тако убедљиво и лепо указује. Зато, у культу нашег здравства, вратимо Новом Саду здравствена села, и приређујмо их по целој Војводини, у духу и начину како је то раније извођено. Драгоцене користи од тога, пре и после, неће изостати.

Ж. О—вић.

СЛОБОДНА ТРИБИНА

О критикама школских и добротворних концертних приредаба

Ценећи неоспорну непристрасност „Дана“, ја Вас молим да објавите у Вашем угледном листу ових неколико добронамерних напомена и примедаба у вези са критикама које се у штампи објављују, специјално о приредбама, концертним и уметничким, школским и оним добротворних друштава. Повод за ово неколико напомена дала ми је једна недавно објављена критика у „Дану“ о концерту Женске гимназије, на коме је једна несумњиво вредна и напредна ученица отсвирала Шопенову „Полонезу“. Ово изванредно тешко уметничко дело ова млада ученица, несумњиво са талентом и лепом музичком културом, отсвирала је по општем уверењу оних, који нешто знају музику, а који су је на том концерту слушали, врло добро. Па, ипак, у оцени строгог критичара могле су се прочитати извесне замерке. Нека ми се дозволи, као педагогу, да учиним напомену да се у конкретном случају те замерке никако нису смеле учинити, јер се могло догодити да оне изазову малодушност код младе ученице која би, могла да дође до уверења да не располаже никаквим музичким талентом и да је, према томе, њено даље музичко образовање без икакве вредности.

Несумњиво је да једна млада ученица, од 16—17 година, сем ретких, врло ретких изузетака, не може уопште бити израђена уметница, те због тога њена уметност не би смела бити предмет једне строге, да кажем, стопроцентне уметничке критике. Свакако за случај који ми је дао повода да напишем ово неколико речи чак је и похвално да се једна млада наша ученица усудила да на јавном концерту изведе овако једну тешку композицију каква је Шопенова „Полонеза“.

А онда још један момент. Уколико би се строге уметничке, ма и мало негативне, критике појављивале у штампи о било каквим уметничким интерпретацијама на ученичким приредбама, могло би се десити да се у нашим школама, у страху да ће бити „‘искритиковане“, многе ученице одлуче да не суделују у извођењу концертних програма, што би, ван сваке сумње, било од штетних последица за развој нашег уметничког подмлатка.

Сличан је случај и са концертним и уметничким приредбама друштава за хумане циљеве, на којима наступају наши уметници и уметнице — аматери, исто тако као и на школским, потпуно бесплатно. Објективна критика требало би да поведе рачуна и о овом моменту, јер је извесно да се уметници — аматери не могу мерити истим мерилом као и уметници — професионалци, којима уметност постаје професија те се од њих, с правом, може тражити и дубље попирање у уметничка стварања.

Један наставник

Покушај самоубиства трговачког помоћника у Суботици

Суботица, 16 марта. — У магацину радње г. Бранка Арадског покушао је да изврши самоубиство вешањем 19-огодишњи Милан Узелац, трговачки помоћник, родом из Новог Сада. Намештеници су наишли на њега и затекли га у бесвесном стању. Пренет је на лечење у Државну болницу.

Укусна женска блуза

од свиленог трикоа,

пролетњи новитети код

Клајн Еугена
Нови Сад

Између Перлеза и Книћанина воз је прегазио једног непознатог човека

Петровград, 16 марта. — Путнички воз Нови Сад—Петровград, који је јуче у 22,10 стигао у Петровград, прегазио је између Перлеза и Книћанина једног човека, чији идентитет још није утврђен. До несреће је дошло због тога што је тај човек управо прелазио преко пруге, када је воз наишао, тако да машиновођа није могао да заустави воз. Локомотива је човека одбацила устрану, тако да га није потпуно прегазила. Истим возом је превезен у петровградску болницу, али до сада није дошао к свести и нема изгледа да ће се освестити. Пошто су његове повреде веома тешке природе, по свој прилици ће умрети. Како овај човек нема код себе никакве исправе, до сада није се могао утврдити његов идентитет. По оделу судећи, то је неки радник. *(Дан)*

РЕКС

Јавор Пал, Кабош Ђула, Пагер Антал, Турај Ида и Ердељи Мици

Хвала што сте ме прегазили

Пожар у Дунђерсковој кудељари у Кулпину

Кулпин, 16 марта. — Избио је пожар у кудељари г. Дунђерског. Пожар је убрзо локализован. Штета се цени на око 70.000 динара. Фабрика је била осигурана. *(Дан)*

СТАЛНИ ГРАДСКИ ТУРИСТИЧКИ ОДБОР ОТПОЧЕО ЈЕ СА ПЛАНСКИМ И ПРОГРАМСКИМ РАДОМ

У Градском туристичком одбору

Г. Гаја Грачанин је изложио низ радова које би требало извршити да би Н. Сад постао значајан саобраћајни и туристички центар

Град Нови Сад проглашен је још 1936 године за туристичко место. Градски туристички одбор, услед разних, оправданих и неоправданих тешкоћа, отпочео је тек ових дана својим радом. У четвртак 14 о. м., одржана је, под претседништвом г. др. Обрада Милутиновића, потпретседника општине, друга седница овог Одбора, на којој су узели учешћа сви његови чланови, гг. Јован Ђулум, др. Пера Адамовић, инж. Никола Плавшић, др. Стеван Дамјановић, Људевит Кекс, инж. Ђорђе Михајловић, инж Лаза Поповицки, Предраг Клицин, Мане Вранић и Гаја Грачанин.

Ова седница је била посвећена, углавном, начелној дискусији о главним проблемима које град Нови Сад треба да реши, па да створи основне услове за бољи туристички, али и културни и привредни живот и рад у Новом Саду. Експозе о свим тим проблемима одржао је г. Гаја И. Грачанин, директор Путника, као претставник Друштва Фрушка Гора у Сталном градском туристичком одбору. Г. Грачанин је, међу осталим, казао:

— Град Нови Сад по свом географском положају, на обали Дунава, са красном околином, по историским традицијама, уметничким тековинама, привредном значају, развијеном друштвеном животу и свему другом, требао би заиста да буде веома познато и омиљено туристичко место. Што то није, последица је досадањег недовољног старања за његов туризам.

Пре свега потребна је пропаганда, која ће у Нови Сад примамити што већи број туриста. Појачаном пропагандом постићи ће се да дође још далеко више људи у Нови Сад и допринесу још далеко више његовој привреди,

Хотелијерско питање

Али пропаганда није довољна. Пропаганда је позив, али се треба постарати да се позвани не разочара, те да му се омогући пријатан и јевтин боравак. Само хотелијерско питање у Новом Саду претставља болну тачку. Због недовољног броја пристојних и чистих соба избегавају се у Новом Саду конгреси и скупштине са већим бројем учесника, а и појединци избегавају ноћење у Новом Саду, јер нису сигурни хоће ли имати стан, а кад га имају, он је сразмерно скуп. Цене у бољим хотелима у Новом Саду веће су од цена у таквим хотелима у Београду и Загребу, иако хотели у Новом Саду за исте новце дају неупоредиво мање него хотели у Београду и Загребу. Одбор треба да се брине за одржавање реда, чистоће, хигијенских прописа у локалима, купалиштима и јавним местима; да се стара да у угоститељским радњама буде упослено само квалификовано особље; да одобрава ко је се приватне собе, када и под којим условима, могу издавати путницима. Још један, особито данас важан проблем: треба да се стара не само за одређивање максималних цена соба, исхране, локалног саобраћаја и сличног, већ и да настоји, колико је могуће, да недозвољене спекулације са ценама не остану без санкција. Одбор треба да даје туристима и све потребне информације.

Центар града не сме да потсећа на село

Туриста који разгледа град мора имати утисак да се неко стара не само о његовим знаменитостима, већ и о његовом добром уређењу. Зато треба направити план, односно попис, које све објекте треба у току времена поправити, па према хитности вршити постепено потребне радове. Зато треба водити бригу о уређивању путова, извођењу водовода, уређењу паркова, шеталишта итд. Нови Сад је типична панонска варош са градским изгледом у центру, а сеоским свуда уоколо. У томе и лежи његова карактеристична драж. Али зато у оном централном градском делу не сме ништа да потсећа на село.

За уређење Великог Лимана

Затим г. Грачанин наводи како би требало уредити Велики Лиман, од кога би се дао створити један неупоредиви туристички комплекс са великим парком, шеталиштем крај Дунава са алејама итд. Што се тиче Штранда, наводи да је незгодно што се та лепа плажа, која би требало да служи здравственом подизању широких слојева, налази под управом једног приватног предузећа, коме је природан циљ стицање што веће суме новаца. Потребно је зато да Штранд пређе у руке Града или неке установе, која ће и сиромашнима пружити могућност да га посећују.

Веома би опортуно било сјединити Каменичку општину са Новим Садом и коначно решити питање Каменичког парка. Несумњиво је да Нови Сад, Петроварадин и Каменица претстављају једну органску целину.

За подизање градског ресторана крај Дунава

Затим је по г. Грачанину потребно подизање једног Градског ресторана крај Дунава, по могућству на Петроварадинској тврђави, као што је Градски ресторан у Београду подигнут на Калемегдану. Треба подизати нова, а уређивати стара игралишта за разне спортове и изградити зимски пливачки базен. Како је Нови Сад веома сиромашан у споменицима, треба давати иницијативу да највећи слободни простори буду украшени неким споменником или водоскоком. Музеј Матице српске треба да дође у засебну зграду, јер ће тек тада остављати онај снажни утисак, који по својој садржини и намени треба да оставља. Такође треба помаћи са места и помоћи акцију подизања позоришне зграде у којој свакако треба да се дају и оперске претставе. Ноћним приредбама и животу треба посветити велику пажњу. У Новом Саду би ноћу требало осветљавати торањ Бановине и Градске куће, Саборну цркву, Католичку цркву, куполе Синагоге и Трговачке академије, пошто се ти објекти добро виде са Дунава и железничке пруге. Ради симболичко-естетског утиска унутар града треба осветлити Милетићев споменик. Ако се изграде водоскоци, згодно је осветлити их разним бојама, као што ради, на пример, Варна, град који зна шта је туризам, јер од њега, такорећи искључиво живи.

Излагања г. Грачанина прихватио је и одобрио Одбор једногласно. Одлучено је да се убудуће седнице овог Одбора одржавају редовно недељно једанпут, сваког четвртка. Почев од наредне седнице приступиће се претресу појединих одељака из експозеа г. Грачанина, па ће се по појединим питањима одмах доносити и конкретне одлуке, после којих ће се одмах или приступити извршењу тих одлука или изради предлога за Градско веће, односно за друге надлежне факторе.

ИЗВРСНЕ СРЕБРНЕ ЛИСИЦЕ
„Хермелин“ Нови Сад, Кр. Петра II ул., 40 (у дворишту)
Умерене цене! Ком. стовариште:
Југ. Крзнарска Инд. А. Д., ИНЂИЈА

Под теретом гриже савести човек који је пре шеснаест година отровао дете своје невенчане жене сада се пријавио властима

Истражном судији пријавио се Милан Крстић, имућан ратар из Чуруга, који тврди да је пре шеснаест година отровао дете своје невенчане жене, коме је било свега месец дана. Због тога је од неког времена осетио грижу савести и неће имати мира док не искуси заслужену казну.

Истражни судија г. Милан Папричић саслушао је Крстића и после тога пустио га на слободу. Изврши ће се обдукција леша, али се не верује да ће се после толико година наћи отров у телу. Крстић не може да означи где се налази гроб отрованог детета.

НЕДЕЉНИ спортски програм

Лигашка утакмица у Новом Саду између Војводине и ЖАК-а из Суботице

Нови Сад ће у недељу поново имати врло интересантан лигашки меч. Жак из Суботице у споразуму с Војводином, а по одобрењу Српског лоптачког савеза, одиграће утакмицу у Новом Саду, уместо у Суботици, те ће новосадска публика имати прилике да види и реванш-сусрет између ова два реномирана војвођанска лигаша.

По пласману клубова у Српској лиги, где је Војводина моментано на четвртом, а ЖАК тек на деветом месту, са девет бодова мање од Новосађана, недељна утакмица у Новом Саду не би изгледала као важна. Међутим, овај сусрет биће још те како од велике важности, нарочито с погледом на Војводину, која још са три кандидата прижељкује да се пласира на треће место у лиги. А да би до тога дошла, Војводина не би смела да изгуби даље бодове, нарочито не са клубовима из Доње куће. Према томе, за новосадског лигаша недељна утакмица је од велике важности, јер губитак ма и једног бода може да сруши све наде домаћег клуба.

ЖАК иако има свега шест бодова није тим за потцењивање. Суботичани додуше нису засијали на лигашком небу али нису ни неопасни. Они су јесенас у Новом Саду, тек после огорчене борбе, препустили победу Војводини с 0:1, а ко зна неће ли се поновити и сада, у реваншу? Од тимова који немају више шта да изгубе, — а међу ове могли би да сврстамо и ЖАК, — није лоше причувати се, јер изненађења нису никада искључена.

Суботички лигаш долази у Нови Сад, са комплетним тимом.

Војводина ће, због повреде Пожеге и Велкера и овог пута играти у истом саставу као прошле недеље: Плац, Мајтан, Попеску, Рајковић, Немет, Божић, Ј. Николић, Шосбергер, Рогић, Б. Марковић и Бајазет.

Предигра ће бити између првог тима Макабија и Б) тима Војводине.

Игра се на игралишту „Карађорђе". Главну игру водиће г. Ђ. Живковић, из Београда. Предигра почиње у 13.30, а главна игра у 15.15 часова.

Остали лигашки програм

Лигашки програм у осталим местима изгледа овако:

У Београду: Бск — Баск и Југославија — Јединство; у Борову: Бата — Славија (С); у Земуну: Земун — Грађански (С); у Загребу: Конкордија — Хајдук и Хашк — Славија (В); у Суботици: Бачка — Љубљана; у Сплиту: Сплит — Славија (О) и у Сарајеву: Сашк — Грађански (З).

Утакмице за првенство Нип-а

Ове недеље почињу и утакмице за првенство Новосадског лоптачког потсавеза.

Од прворазредних сусрета одржаће се свега два, и то: у Бачкој Паланци: Мачва (Шабац) — Слога, и у Бечеју: Грађански (Ср. Митровица) — СК Цемент.

У Бачкој и Сремској групи другог разреда играју ови клубови:

У Новом Саду, на игралишту Трг. омладине у 10.15 ч.: Трг. омладина — Славија (Б. Петровац); на игралишту ЖСК-а: у 8.30 ч.: Гвожђар — Славија, а у 10.15 ч. ЖСК — Хајдук (Чуруг); у Темерину: ТСК—Текстил; у Кисачу: Татра—Рапид; у Футогу: ФСК —Ливничар; у Ђурђеву: Бачка—Шајкаш; у Госпођинцима: Југославија — Борац; у Кању: Југовић — Грађански (Тител); у Петроварадину: Зрињски — Фрушкогорац; у Ст. Пазови: Славија —Стражилово; у Инђији: ИСК — Радднички; у М. Митровици: Подриње — Занатлија (М); у Лаћарку: ЛСК — МСК Раднички; у Ср. Митровици: Трговачки — Звезда и у Шапцу: Занатлија — Рудар.

Роман „Дана"

КАРЈЕРА ЏОАН ХАЛ

(роман једне гардеробјерке)

написао: ОЛИВЕР БАГ

71

— Шта има новог?

— Хтели би само да се уверимо у тачност Мк Кејовог алибиа. Алиби је тачно одређен, само има један недостатак. Херман Скали нам је рекао да ти ниси био код Мк Кеја, кад се овај разболео. Међутим, Мк Кеј тврди да си био и ти заједно са Скалием и Смајлеом.

— Тако безобразна лажљивчина...

— Дакле, значи да си и ти био тамо?

— Разуме се да сам био.

— А и Скали и Мк Карти такође?

— Разуме се.

— Јеси ли сигуран?

— Знате — — — ви ме свакако сматрате лудим?

— Добро.

Обријен је поново зазвонио и Бреди се појавио. У рукама је носио слике Скалијеве.

— Задржи још мало ове младиће овде, само пази да не буду заједно. А сад ми још једном уведи доктора. Тада ће моћи да оде, само му реци да се не изгуби. Можда ћемо га опет позвати.

Лекар је био врло изненађен тим поновним позивом.

Није ништа нарочито докторе Пало ми је само нешто на ум, Мк Кеј ми је причао да су код њега била само два друга, а по вашем причању дало би се чак закључити да Мк Кеј уопште није ни био тамо. — Обријен му је показао Скалијеву слику. — Да ли тај човек личи на оног кога сте ви критичне ноћи лечили?

Лекар је узео слике у руке, само их погледао и брзо их вратио инспектору.

— Ту не може бити сумње. То је човек кога су ми остали претставили као Мк Кеја.

— Тако, рече Обријен Бредиу кад је лекар изашао, а сад ми уведи Мк Кеја.

Инспектор је задовољно трљао руке.

У суседној соби Џоан и Фил слушали су готово без даха, а Џими Кенон је писао, брзо, брзо, колико су му то допуштали његови дебели кратки прсти.

— Младићу, рекао је тихо Џими Филу, ово је сасвим луда прича. Ово ће бити сензација... Е али се опет нагло окренуо диктафону, јер се чуо мио глас Обријенов.

— Добар дан, драги Мк Кеј.

—Добар дан, инспекторе.

— Изволите сести.

— То задовољство вам још могу причинити.

— Како је сад с вашим очима?

— Хвала, сад сам задовољан.

— Па ви иначе увек носите наочаре?

— Само при читању.

— Аха, а где су?

Мк Кеј је расејано завукао руку у џеп.

— Ах, рече, шта ваздан да вам причам. Ту недавно ме је један тип саплео, па сам навалио на њега. Мало смо се ваљали по улици, па кад смо се опет дигли, мојих наочара није нигде било. Чудновато зар не?

— Како? Па зар ви немате ни једне наочаре за резерву?

— Не, то јест, имао сам једне али су се и оне сломиле.

— Где обично купујете наочаре?

— Ах, једанпут ту, други пут тамо, како стигнем. Раније сам их куповао код Едисона, али он је безобразно скуп.

— А кад сте последњи пут били код очног лекара?

— Па, пре једно две, три недеље.

— А шта вам је рекао лекар?

— Рекао ми је да треба да носим мало јача сочива, ништа више.

— Кажете пре две, три недеље. Дакле, одмах пошто је убијен Тод Рис у Амбасадору, зар не?

— До ђавола, од куд ја то треба да знам? бунио се Мк Кеј.

— Извините, мислио сам да можда знате, одговори безазлено Обријен.

— А ја, ето, не знам. Рекао сам вам још прошлог пута да сам те ноћи, мислим кад се догодило убиство, био болестан, и надам се да сам вам већ сасвим довољно доказао.

— П — — п-п-па, рече Обријен отегнуто, али ви сте изгледа заборавили да нам кажете да је Скали био код вас.

Мк Кеј је пребледео и задрхтао:

— Скали? рече врло тихо.

— Да, дабоме, Скали.

— Он није био код мене.

Смешно, а баш исто то тврди Скали за вас. Каже да уопште нисте били тамо, да је њега лекар прегледао, и да сте ви мирно отишли да се, на свој начин обрачунате са Тод Рисом.

— Таква лажљивчина... — Мк Кеј је бесно скочио са свог места — реците ми управо шта хоћете, желите ли можда мене да окривите за убиство Тод Риса?

— Седните, викну сада инспектор, не пада нам ни на памет да вас окривљујемо. Ми смо нашли ваше наочаре у Амбасадору, мора бити да се врпца прекинула, кад сте пуцали Осим тога имамо и отиске прстију са револвера и са овог... — он му је показао малу црну табакеру.

ПРЕ ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА

УШТИПЦИ

Један нови Жил Верн скоро ће дати у штампу ова своја нова дела: „Путовање од Кикинде до Башахида за 80 дана" (због дубоког блата); „Шест недеља у аришту" (из живота једног уредника); „Двадесет хиљада миља испод мора" (наћи ћеш српску слогу); „80.000 српских претплатника" (слика, ал није из живота).

*

Једна се новосадска госпа извињава што је своју кћер дала код мађарских калуђерица у школу тиме, што вели да је то ЗБОГ ЈЕЗИКА учинила. Молимо да нам разјасни: ЗБОГ ЧИЈЕГ ЈЕЗИКА, — због мађарског, или оног који српску вишу девојачку школу оцрњује?

*

За управитеља Текелијанума јавила су се и два Мађара. А за толика упражњена места у Мађарским заводима — није се јавио ни један Србин. Ето најбољи доказ да смо ми они који се од браће Мађара туђимо, а они су тако вољни да нам се приближе...

*

И зима има своје радости, али само што те радости плаћамо — 16 форината по фату.

*

Кад је Тиса, одговарајући Политу, навео како се говори да су „Руси распростирачи и бранioци слободе", беше на мађарском Сабору, као што у новинама у загради стоји: „жива веселост". — Е, па кад се Мађари томе веселе, немамо ни ми ништа против тога!

*

Нихилисте у Русији веле да ће прелити сва штампарска слова у тапад. Мора бити да имају мало претплатника на своје списе, кад им штампарска слова не требају.

(Из Змајева „Стармалог", фебруар—март 1880 год.)

СРЕЋКЕ

за вучење 1 класе 12 априла

купујмо или наручујмо по штом код главног овлашћеног продавца

Лајош Лусшиг

Нови Сад, Краља Александра улица 13.

Пада пружа огромне могућности за згодитке.

ИЗА КУЛИСА...

Пролеће нам сад долази,
Млада жена мужа мази:
— Знаш мужићу, прође зима,
Требам новог ја костима!
Док мужића боли глава,
Жени својој одобрава:
— Знам, женице, мора бити —
Ал' не могу ја купити!
Зар не видиш ратно стање?...
Мора бити моде мање!
Али, жена, мудра глава,
Сама проблем тад решава...
Под притиском својих жеља
Пронашла је пријатеља...
Он је тако добар био
И костим јој нов купио!

БОМИДО.

Редовно купање у Новосадској јодној минералној води чува Ваш организам од реуме

Пролећни Београдски сајам са салоном аутомобила и мотоцикла

одржаће се од 13 до 22 априла 1940 године

Аутомобили, мотоцикли, бицикли, — текстил, галантерија, намештај, кофери, ташне, обућа, — метал, машине, мотори, апарати, касе, шпорети, фрижидери, хемија, пресе, пољопривредне машине, грађевинарство боје, уметно гнојиво, — електротехника, оптика, метална галантерија, шивање и писање машине, регистер касе, ваге, машине за резање меса, машине за кафу, — стакло, порцулан, керамика, дрвени ручни рад, накит, сатови, козметика, хартија, музички инструменти, књиге, радио апарати, кинематографија, туризам, ревија моде, пропаганда и реклама, — исхрана, алкохолна пића, минералне воде, млечни производи.

Обавештења: **Управа Београдског сајма, Сајмиште, Пошт. фах 538, телефони: 28-526, 28-802.** **Повластице од 50% на железницама и бродовима.**

Свако је ковач своје среће
Мали улог - велике могућности

Наручите и Ви одмах срећку код најсретније продавнице срећака Државне класне лутрије

„Поверење“

кред. канц. Нови Сад, Краља Петра I, 17. Тел.: 32-94

ПРВО ИЗВЛАЧЕЊЕ ДОБИТАКА 12 АПРИЛА 1940 г.

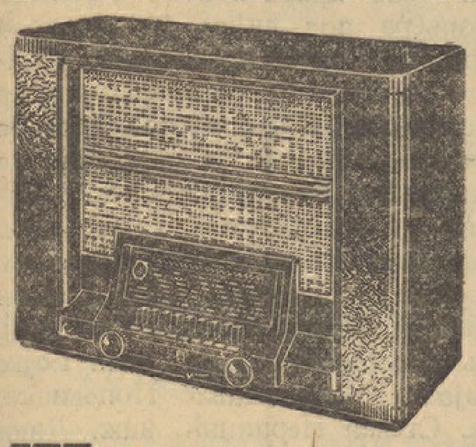

Украс отмене куће

ФИЛИПС

пријемник са радио клавиром

Идеално модерни радио апарати на отплату.

Заступници:

Шлангер и Тибор, Н. Сад

Железничка ул., 26. *Телефон број 40-96*

Стовариште писаћих, рачунских и шиваћих стројева. Цене врло повољне.

Модерне ципеле, за даме и господу, израђује најсолидније обућарска радња

Солдатовић

Краља Петра II 94. — Велики избор готових ципела

ЗЛАТНЕ СТВАРИ

Израђујем по цртежима и уз солидну цену. ГАБЕЛ ФРАЊА, златар. Нови Сад, Кр. Александра 10. (658)

ЛОЗНИ РАСАДНИК

ЈОСЕФ МАРТЕР, БЕЛА ЦРКВА, ДУНАВСКА БАНОВИНА, нуди цењ. виноградарима свој

ПРВОКЛАСНИ ЛОЗНИ МАТЕРИЈАЛ

као што су: ужиљени калемови свих асталских и винских врста резница и прпорака америчких подлога:

БЕРЛАНДИРИ-ТЕЛЕКИ 8 Б; КОБЕР 5-ББ и друге, као и резнице свих врста европских лоза

Цене солидне! Тражите бесплатан ценовник!

Водовод опрања брзо Телефон 28-27 **Фидлер**

Нови Сад, Љубљанска 30

Оглашуите у „Дан“-у

„Пента“

Најбоља домаћа средства за масажу. Добија се у радњама и код главног продавца

Апотека „Змија“, Сомбор

100 постотни биљни сок, само у 5-угластим флаштама. Цена је 14 дин.

ЈЕВТИНЕ ШИВАЋЕ МАШИНЕ код **Шлангера и Тибора**

Железничка ул., 26. Телефон 40-96.

Колонијална и деликатесна роба, јужно воће и багремов мед код **Хелмера,** Краља Петра II ул. 34.

ВУЛКАНИЗЕРСКА РАДЊА „ИДЕАЛ“

Петар Петров

Краља Александра, 3

Радио клиника

Железничка ул., 26; тел. 40-96

„Здравље“

удружење за међусобно помагање у случају болести и смрти у Новом Саду одржаће своју годишњу скупштину на дан 17 марта о. г. у 15 часова у просторијама гостионице Михајла Мароша Краља Петра II улица број 85.

Нови Сад, дне 3 марта 1940.

УПРАВА

МАЛИ ОГЛАСИ

НОВА КУЋА

на два спрата, близу Бановине са 5 модерних станова, цена: 600.000 дин. 100.000 дин. хипотекарног дуга може се преузети.

НОВА КУЋА

на два спрата близу Бановине са 3 модерна стана по 3 собе потпун комфор, цена: 440.000 дин.

НОВА КУЋА

на три спрата у врло лепој улици са 7 модерних станова, цена: 700.000 дин. рента 10%.

ДОБРО УВЕДЕНА КАФАНА

на најпрометнијем месту са 12 соба за преноћиште, стан од 4 собе, сала за пиће, билијар-сала, сепаре сала и све остало, цена 480.000 дин., кућа је на два спрата.

50 ЈУТАРА ЗЕМЉЕ

издаје се под закуп у Футошком хатару на три године, цена по споразуму у храни, продаје посреднички биро МИЈАТОВИЋ СТЕВАНА, Нови Сад, Милетићева 12. Тел. 23-23. (675)

ЗАСЕБНА КУЋА

са баштом издаје се одмах. Агенција МИРКОВ, КРАЉА ПЕТРА I, 3. Нови Сад, тел. 29-54. (678)

ШЕГРТ

јак, кожарске струке, прима се. Рајцер и Крисхабер, Кр. Петра II бр. 25. (677)

ШЕГРТА СА ПЛАТОМ

прима индустрија АЛБА, Железничка улица, 58. (664)

КУЋА

за продају у Сремској Каменици, Змај Јовина, 20, са више станова. Упитати Камберова 46. (675)

КАНЦЕЛАРИСКА ПРОСТОРИЈА

за издати. Соба и предсобље на првом спрату у Пашићевој улици. Упитати у дрогерији Хигиеа. Коста Живојновић. (669)

ТРАЖИМ ВАСПИТАЧИЦУ

само за после подне за моју ћерку од 6 година. Упитати: Балог, Љубљанска ул. 9. (670)

Ориг. БУЂЕЈОВИЧКО пиво

точи се једино и искључиво у пивари „ГАМБРИНУС“ (634)

ТРАЖИ СЕ МОДЕРАН СТАН

од 2 собе са осталим принадлежностима, у новој згради, у близини центра. Пожељна гасна инсталација у купатилу и кухињи. Понуде на администрацију, са ознаком цене, под (СИГУРАН И СТАЛАН СТАНАР). (629)

ГРЂЕВИНАРИ!

на поседу Рохонци, код Бачког Градишта, има на продају више хиљада снопова трске. Обратити се на управу поседа Дујин Николу, Нови Бечеј. (586)

КЊИГЕ ЗА ЧИТАЊЕ

на свим језицима

издаје за 1 динар месечно АНТИКВАРНИЦА, ПАШИЋЕВА 21. (604)

„ХИТНО ПРОДАЈЕМ“

мушко кројачку конфекциону радњу са готовом и неизрађеном робом. Упитати

БАЈИЋ ИВАН

(650) Пашићева 4

Зашто и ја не дајем шити своја одела код

одличног енглеског мушког кројача

И. Кулика

???

Нови Сад, Краља Александра, 3 у дворишту (Палата Димовић)

што до сада нисам знао адресу — али сад већ знам. — Још једном, да не заборавим: КУЛИК ИСА, Нови Сад, Краља Александра, 3

НОВОСАДСКИ ЖИВОТ

КУДА ЋЕМО ВЕЧЕРАС?

Кафе-ресторан „Трговачки дом“ — (Лојд): Пријатан фамилијарни локал, субота увече дансинг. У недељу, у 17 часова, чајанка са игранком.

Хотел „Бела лађа“: Српски ресторан, мени 13.50 дин. Тамбурашки оркестар.

Бифе Дуњић (Танурџићева палата): специјалитети, ужички производи, одлична природна пића.

Гостионица „Шумадија“: пасуљ чорба и пилећа, карловачки ризлинг, роштиљ и српска гибаница.

Пивница „Гамбринус“: само овде можете пити ориг. Буђејовичко пиво.

Лева (Дунавска 13): Свако вече богат роштиљ и срп. гибаница. Карловачка и жупска вина.

Гостионица „Топола“ (код Дунавског парка): Понедељником и четвртком рибља вечера, ћевапчићи и ражњићи.

Хотел, кафана, ресторан „Слобода“, у 22 часа вариетски програм.

Ресторан Спомен-дом: Салонски оркестар, дансинг.

*

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

[illegible]

8.30: Нови људи, Вељем Вернер.

[illegible]

Аполо, 19, 21.15: Циганске мелодије (Цигански капетан), Лупе Велез и Алферд Роде.

Одеон: Заљубљена бештија, Чарлс Мајрон и Морин о Хара.

Ројал: Снежана и 7 патуљака.

Рекс, 19, 21,15: Хвала што сте ме прегазили; Јавор Пал, Кабош Ђ., Пагер А., Тураи И., и Ерделји М.

Уралија: Златан човек, Киш Ф. Бери М. и Рожахеђи.

*

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА
„Кнез Милош“ Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД Телефон 169. РУМА Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА Тел. 10.

*

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ
Од 15 до 22 марта

Апотека [illegible] **Мр. Душана**, Вилзонов трг бр. 4. Телефон 24-45.

Апотека Мачић **Мр. Николе**, Темеринска ул. бр. 2. Телефон 22-91.

Апотека Насл. Ж[illegible] [illegible]ровадин.

Особито пазите шта болесник пије!

Пиће је за здравога, а још више за болесног често пута важније од хране!

Зато и Ви и Ваш болесник чим чешће пијте нашу најбољу природну минералну воду која је уједно лековита

ОНУ СА ЦРВЕНИМ СРЦИМА

Проспекте и ценовнике шаље
Упр. Раденске бање Слатина Раденци
(код Марибора)

Добија се у свакој бољој радњи.

Стовариште Нови Сад: А. Хофман, Гајева 4. Тел. 33-08

Осамнаестогодишњи виноградар у Петроварадину пуцао на свога ујака а затим се закључао у соби и претио да ће извршити самоубиство ако полиција насилно отвори врата

Шеф кривичне полиције г. Родољуб Маленчић неприметно је отворио врата и нагло истргао младићу револвер из руке

Ивица Галовић осамнаестогодишњи виноградар који је волео да тргује револверима, флобертима и боксерима, посвађао се данас пре подне, око 11 часова, са својим ујаком Антуном Галовићем, који је хтео да га пријави полицији што је бесправно носио оружје. Галовић је пошао у полицију. Када је то видео, Ивица је скочио на зид и пуцао на ујака, али га, срећом, није погодио. Ивица је одмах отрчао у собу родитељске куће и забарикадирао се. Одмах је сео за сто и дао се на писање опроштајног писма. Када су хтели да провале у собу, претио је да ће при сваком таквом покушају убити онога који буде продирао или ће извршити самоубиство. Одмах је извештена полиција, која је врло брзо пристигла, на челу са шефом кривичне полиције г. Родољубом Маленчићем. Али ни полицајци нису успели на наговоре младића да откључа собу. Младић је, на савете г. Маленчића, довикивао нека не покушавају силом да отворе врата, а молио га је и да своје органе отстрани. У случају да провале врата, пуцаће у себе. Кроз прозор се видело да је младић при овим речима држао цев од револвера прислоњену на срце. Г. Маленчић, видећи да је претња младићева озбиљна, отстранио је полициске органе и покушао преко затворених врата да преговара са младићем, а притом је лагано калаузом отварао врата. Откључавши врата нагло их је отворио и зграбио младића за руку, који је бризнуо у плач. Сву кривицу је бацио на ујака, који свирепо поступа с њиме. Иако је ванбрачно дете, сматра да таквом поступку ипак нема места. Полиција је младићу одузела оружје и спровела га у Управу полиције.

Јуче после подне на Алмашком гробљу обављена је сахрана пок. инж. Стевана Славнића

На Св. Алмашком гробљу сахрањен је познати новосадски инжињер Стеван Славнић, о чијој смрти смо јавили. После опела, у име Инжињерске коморе, од покојника се опростио дирљивим некрологом инж. г. Борислав Јеремић, који је изнео рад пок. Славнића у одељењу за саобраћај Народне управе за БББ, затим као приватног грађевинског инжињера под чијим је надзором саграђена Српска православна велика гимназија а преоправљена Сабор на црква. Велики број познатих Новосађана испратио је покојника до вечне куће. Између осталих, сахрани су присуствовали: гг. инж. Дака Поповић, др. Стеван Адамовић, др. Јован Латинчић, инж. Стеван Радивојевић, инж. Данило Каћански, инж. Данило Буркхарт, инж. Гојко Дамјанов, инж. Павле Поповицки, инж. Стеван Неранџић, инж. Данило Сагмајстер, инж. Милутин Татић, инж. Душан Тошић. Погребу су, такође, присуствовали и претставници Српске банке, директор из Загреба г. Иван Берић, Милан Француски, Коста Јовановић и чланови управе гг. Коста Миросављевић и Никола Ивковић, затим гђа Зора Стефановић, Вјера Радић и други пријатељи и познаници покојникови.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Указом Краљевских Намесника, на предлог г. Министра пољопривреде, а у споразуму са г. Баном Бановине Хрватске, стављен је на расположење Бану Бановине Хрватске инж. г. Јурај Замечник, виши пољопривредни саветник Банске управе Дунавске бановине, 4/2 групе.

У Венецију ће ускоро отпутовати потпретседник Општине г. др. Обрад Милутиновић и чланови Градског већа гг. др. Миша Матић, инж. Никола Плавшић и инж. арх. Лаза Дунђерски, где ће, како сазнајемо, као гости фирме „Југозон“ за филтрирање воде, прегледати апарате за чишћење (филтрирање) воде.

Професор г. Никола Крстић, из Београда, одржаће у недељу, 17 о. м. јавно предавање о теми: „Трагедија Леонарда да Винчија“. Почетак предавања је у 18 часова, а одржаће се у малој дворани Спомен-дома.

Удружење агронома — Секција у Новом Саду одржаће у недељу, 17 о. м. у 9 ч. пре подне, у Огледној и контролној станици, под претседништвом свога претседника инж. г. Бранислава Костића, главног секретара Пољопривредне коморе своју редовну годишњу скупштину.

Пожар је избио у штали Љубице Влаховић, у Вардарској улици, 17. Пожар је брзо локализован. Штета је минимална.

У Краља Петра II улици, 34, извршена је крађа на тавану. Лопови су однели два капута и друге ствари. Власник се налази у иностранству.

Новосадски хорови појаће у недељу 17 о. м., на св. литургији по овом распореду: у Саборној цркви хор Саборне цркве; у Алмашкој цркви Ратарско црквено певачко друштво, облачење и апостол школа Краља Петра I; у Успенској цркви Руско русинско православно црквено певачко друштво „Зарја“; у Николајевској цркви Женска учитељска школа.

Дирекција Новосадског електричног д. д. извештава да ће бити ископчана струја у недељу, 17 о. м. у читавом Новом Саду, сем Великог и Малог Лимана.

Обијена је трговина шпецерајском робом и гостионица г. Владе Новаковића у улици Кнеза Милоша, 21. Према пријави г. Новаковића, обијач је из једне фиоке однео новчаник са 7000 динара, као и робу у вредности од неколико стотина динара. Полиција трага.

Стечај за секретара-књиговођу и инкасанта-послужитеља расписао је Новосадски одбор Удружења југословенских пензионера за Дунавску бановину. Рок стечаја је 1 април о. г., а услови се могу видети у канцеларији удружења (Лазе Телечког, 32) сваке среде и суботе од 9 до 12 часова.

ПОРОДИЦА пок. НИКОЛЕ ПЕТРОВИЋА
велепоседника и бившег народног посланика
из Старе Пазове

даваће своме драгом покојнику шестонедељни парастос у недељу, 17 о. м., у 11 сати пре подне у Српско-православној цркви у Старој Пазови.

Број: 108-1940.

[illegible]ВА

Објављујем да ово двоје желе склопити брак:

Младожења: Киршнер Александар, неожењен, банк. чиновник, евангеличке вере, рођен 11 маја 1916, у Новом Саду, место становања Нови Сад, Уставска ул. 37, име родитеља пок. Киршнер Јован и пок. Штајгеле Амалија.

Невеста: Кукец-Поланко Елфрида, неудата, банк. чиновница, римокатоличке вере, рођена 24 јуна 1921, у Руми, место становања Рума, Штросмајерова ул. 12, пок. Кукец-Поланко Јакоб и Турковић Јулијана.

Позивам све оне, којима је позната каква законска препрека за склапање брака горе споменутих или каква околност, која искључује њихов слободан пристанак, да ми то пријаве непосредно, или путем оне општинске управе, односно матичара, код којега је ова објава истакнута.

У Новом Саду, 15 марта, 1940.

Клицин, држ. матичар

Власник за ДАН в. д. ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, главни уредник, Стевана Бранковића 11. — Ротациона штампа: ДАН штампарско-издавачко предузеће Краља Александра